TARİHTE Türkler ve İngilizler

Tarihi tefrika: 13 Yazan: ZIYA ŞAKİR

Musevi kadını Kera

Devletin gümrüklerini iltizam edecek derecede mühim bir mevki kazanmıştı

— İngilizlerin müslüman olmaları için parmaklarını kaldırıp «eşhedü..» demelerinden başka bir şeye lüzum yok.

Diyorlardı.

Birinci İngiliz sefiri Vilyam Haribone Üçüncü Muradın ne derece teveccühünü kazanmışsa, ikinci sefir Edvard Barton da o nispette Üçüncü Mehmedin muhabbetini celbetmişti. Hatta, hiç bir muharebede yabancı bir sefirin bulunması âdet değilken, Üçüncü Mehmed Macaristan seferine çıkarken, İngiliz elçisini de beraberce alıp götürecek kadar büyük bir samimiyet ve müveddet eseri gösterdi.

Sör Barton orduyu hümayunla hareket etti. Daima, Padişahın çadırına yakın bir çadırda ikamet ettirilerek her türlü esbabı istirahatı temin edildi.

Türklerin kalbini tamamile kazanmağa muvaffak olan bu zat, gerek bu samimane ve semihane muamelelerden ve gerek kazanılan büyük zaferden, son derece mütehassis oldu.

İstanbula avdet edildiği zaman, Padişahın refakatinde olarak, muhteşem zafer alayına iştirak etti. Muzaffer hükümdarın geçeceği yollara yapılmış olan tâkların altından, yerlere serilen ipekli halıların, kıymettar şalların üzerinden caddeleri dolduran binlerce ve binlerce halkın arasından, Padişahı takib ederek geçti. Bindiği atın üzerinde dimdik durmuş olduğu halde, dostlarının galibiyetlerini pek yakından görmüş olmanın zevk ve gururile, İstanbula girdi.

***

Sör Edvard Barten, Türklere o kadar kaynamıştı ki, ölüm bile onu sevgili dostlarından ayırmak istemedi. Macaristan seferinden bir müddet sonra, kısa bir hastalığı müteakib vefat etti.

Cenazesi, ihtiramla kaldırıldı. Vasiyeti mucibince, Heybeliadaya götürülerek, Marmaranın engin ufuklarına, İstanbulun emsalsiz ve bibedel gurubalarına nazır olan çamların yeşil ve füsunkâr gölgeleri altında, ebedî sükûna tevdi edildi.

«Edvard Barton.

«İngiltere Kraliçesinin pek muhterem, pek mükerrem sefiri Edvard Barton.

«Türk İmparatorile beraber Macaristan seferine gitmiş ve muzafferen avdetinden sonra vefat etmiştir. 1595.»

Ve... bu satırları okurken; hayatının en büyük şerefini, Türk İmparatorile Macaristan seferine gitmiş olmakta hissettiği mezar taşından anlaşılan bu zatı, Türk - İngiliz dostluğunu kuran en mühim şahsiyetlerden biri sıfatile, kalbimizin bütün hürmetile selâmlayoruz.

***

Saray entrikaları arasında

Evvelâ, Sör Barton'un; sonra Sadeddin Efendinin, daha sonra da Kraliçe Elizabet'in vefatı üzerine, İngiliz - Türk dostluğu yavaş yavaş hararetini kaybetti.

Bunun başlıca sebebi, isimlerini saydığımız zatların birer birer siyaset sahnesinden çekilmelerile beraber, artık Osmanlı sarayında ve hükûmet ricali arasında şiddetle hüküm sürmeğe başlayan entrikalardan ibaretti.

Topkapı sarayını, katolik ve ortodoks dinine salik milletlere mensub kızlar doldurıyordu. Ya akıncılar ve korsanlar tarafından esir edilerek saraya takdim olunan veyahud İstanbuldeki esir pazarlarından adi birer eşya gibi satın alınarak saraya doldurulan bu kızlar, talih ve ikballerinin sevkile Padişahlara «gözde» oluyorlar; bu fırsattan istifade ederek bol para ve elmas biriktirmek için de, devletin harici ve dahilî siyasetinde büyük bir rol oynayorlardı.

Bunlara bir unsur daha ilâve etmek lâzım gelir ki o da, (Musevî) lerdi. Para kazanmak için hiç bir fırsatı kaçırmıyan Museviler artık Osmanlı sarayının harimine kadar girmişler, (valide sultan) lar, (sultanlar), (kadın) lar, (gözde) ler, (ikbal) ler üzerinde büyük bir nüfuz kesbetmişlerdi.

Meselâ.. İspanyol dantelleri ve Venedik kumaş tezgâhlarının ipekli elbiselikilerini satmak için sarayın Harem dairesine sokulmaya muvaffak olan (Kera) ismindeki bir Musevî kadını, başta (Safiye Sultan) olmak üzere bütün saray kadınlarına hulûl etmiş.. Kazandığı nüfuz ve tesir sayesinde, devletin bütün gümrüklerinin hasılatını iltizam edecek derecede mühim bir mevki ihraz eylemişti.

İstanbulda bulunan Venedik balyözü ile İspanya elçisi - ve hatta, diğer devletlerin sefirleri - derhal (Kera) nın etrafını almışlar.. Türk diplomatlarile uyuşamadıkları meseleleri, sarayın harem dairelerinde, daha kolay bir suretle bu kadına hallettirmeye başlamışlardı.

Memleket haricindeki Museviler de - gene sarayın entrika kanallarından geçerek - büyük menfaatler mukabilinde, devletin siyasî işlerine karışıyorlardı. Ve çok garibdir ki, (katolik İspanya) da binlerce ve yüzbinlerce musevî Musevî, (Engizisyon) mahkemelerinin zalimane kararlarile cayır cayır ateşlere yakılırken.. Ve yahud, bütün varlıkları zaptolunarak çırılçıplak hudud haricine atılırken, kendilerini servet ihtiraslarına kaptırmış olan bu Museviler, milliyet duygularını bir tarafa atıyorlar.. Katolik devletlerin hesablarına, Osmanlı sarayında büyük mikyasta entrikalar çeviriyorlardı.

(1605) senesinde, (Ebraim Benazor) isminde Toskanalı bir Musevî İstanbula geldi. Bu adam, (Floransa) hükûmeti namına bir serbest ticaret muahedesi akdi için bir zemin hazırlayacak, bunun için de devlet ricalile samimane münasebetler tesis edecekti.

Benazor, giriştiği işte, çarçabuk muvaffakiyet kazandı. Hattâ, yalnız Floransa'nın menfaatlerini temin etmekle kalmadı, İspanya hükûmeti lehine de çalışmaya başladı.

(3 üncü Murad) ve (3 üncü Mehmed) devirlerinde hezimete uğramış olan İspanya siyaseti, Osmanlı diplomasisi arasında, yeniden bir mevki aldı.

İspanyolların bu kalkınması, hiç şüphesiz ki İngilizlerin aleyhindeydi. Akdenizde, Hind denizlerinde, Suriye ve Anadolu limanlarında, bilhassa İstanbul piyasasında, (İngiliz - İspanyol) rekabeti gene çarpışmaya başladı.

Kraliçe Elizabet'in vefatından beri, Türkiye siyasetini ihmal etmiş olan İngiltere hükûmeti, ancak bu rekabet çarpışmasının şiddet göstermesi üzerine kendini toparlayarak İstanbula yeni bir elçi gönderdi.

(1606) senesi kânunuevvel ayında İstanbula gelen bu elçi, İngiltere hükûmetine verilmiş olan eski imtiyazları tasdik ettirmekten başka bir iş göremedi. [Arkası var]

İhtikâr yapmak maksadile yalan haberler çıkarılıyor

Ticaret Vekilinin mühim beyanatı

Şehrimizde ihtikâr yaptıkları anlaşılan dört tüccar dün Adliyeye verildi. Muhtekirlerin, eşya fiatlarını yükseltmek için icad ettikleri hile de meydana çıktı

Ticaret Vekâleti, ihtikârla kat'î şekilde mücadele için yeni tedbirler alır ve bu hususta yeni bir kararname neşrolunurken diğer taraftan bazı kimselerin de yalan haberler işaa ederek ve bunları bazan gazete sütunlarına kadar intikal ettirerek maksadlarına uygun bir hava yaratmağa çalıştıkları da ehemmiyetle gözönünde tutulmuş ve buna göre tedbirler alınmağa başlanmıştır.

Ticaret Vekili Nazmi Topcoğlu bu nevi haberler işaa edenlerin maksadları

Ticaret Vekilimiz Nazmi Topçoğlu makamında...

ve ne şekilde hareket lâzım geldiği hakkında Ankara muhabirimize dün şu beyanatta bulunmuştur:

«— «Dış piyasalardan memleketimizin muhtac olduğu eşyanın tedarik edilemediği, edilse bile pek pahalıya mal olacağı..» şeklinde, muayyen membalardan ilham olunduğu anlaşılan haberlerin arada sırada gazetelerimizde çıktığını görüyorum. Bu kabil haberleri işaa edenlerin güttüklri maksad meydandadır: Halkı ihtiyaten ve fiatlara bakmadan lüzumundan fazla eşya mübayaasına tahrik etmek.

Manifatura eşyasında görülen ilk fiat tereffüü hâdisesine, İtalyadan tedarik edilmek istenmiş manifatura eşyasının pek pahalı olacağı haberinin yayılmasile sebebiyet verilmiştir. İpek çoraların gene ilk defa pahalılanması, çorab fabrikalarının iğne tedarik edemedikleri ve artık çorab imal edilemiyeceği haberinin alâkadarlar tarafından gazetelere verilmesile başlamıştır.

Bu misalleri tevali ettirmek mümkündür. Takdir edersiniz ki, hükûmetçe piyasa tanzimi ve fiat kontrolu için alınan tedbirler, fiat teşekkülü hâdisesinin en az kayıd altına giren ruhî unsurları bu derecede zıd cereyanlara maruz kaldığı müddetçe, matlûb semereyi veremiyecektir.

Hükûmetimizce takib olunan siyasetin geniş bir halk kütlesince kavranıp bütün bir milletin tek ferd halinde takib edilmesinde Türk matbuatının mesbuk şuurlu hizmetini şükranla anarım.»

İhtikâr yapmak için kullanılan hileler

İhtikârla mücadele komisyonu bugün bir toplantı daha yapacaktır. Bu toplantıda tetkik olunmak üzere dün komisyona mühim ve müteaddid ihtikâr hâdiseleri zabtıları verilmiştir.

Mıntaka Ticaret müdürlüğü teşkilâtı gümrüklerde mevcud olan stoklar hakkında Gümrükler başmüdürlüğünden malûmat almış ve bunların hangi ithalât tacirlerine aid olduğu tetkik olunmuştur. Bu tetkikat şayanı dikkat bir netice vermiştir. Bir çok ithalât tacirlerinin gümrüklerde bulunan mallarını çekmeyip piyasada mevcud malı yekdiğerine devretmek suretile fiatları mütemadiyen yükselttikleri tespit edilmiştir. Bu şekilde hangi maddelerin fiatlarının kimler tarafından yükseltildiği dün öğrenilmiştir.

Adliyeye verilen ihtikâr maznunları

İhtikâr yaptıkları sabit olan üç tacir ve bir kontuar dün Milli Korunma kanunu mucibince Cumhuriyet Müddeiumumiliğine verilmiştir. Bu tacirler ve suçları şöyledir:

1 — Sultanhamamında Haçopolu hanında 7 numarada manifaturacı ve ithalâtçi Serkis Kiryelya, bu manifaturacı 2000 kiloluk kalay stoku yapmış ve bunu satmıyarak saklamıştır.

2 — Balıkpazarında Zindan hanında yağcı Ropen Paliti, bu yağcı da 300 kuruşa kalay almış ve sonra bunların kilosunu 400 kuruştan satmıştır.

3 — Merkezi Tahtakale caddesinde Dar handa bulunan Anadolu Kontuarı. 2280 kiloluk kalay stoku yapan bu Kontuar tedricen fiatları yükseltmiştir.

4 — Sirkecide Dal handa 1/4 numarada Mehmed Naci. Gümrükte bulunan 10 ton kalayını çekmiyerek fiatların yükselmesini beklemiştir.

SAĞLIK NOTLARI

Heyecan ve karaciğer

Yazan : Dr. Rusçuklu Hakkı

Heyecanların ruhumuza verdiği sarsıntılar karaciğere de dokunur. Heyecanların karaciğer üzerindeki tesiri vücudde iki alâmetle belli olur. Safranın kana karışması, idrarda şekerin görünmesi.. Heyecandan olan bir sarılık ve heyecandan olan bir şeker hastalığı var.

Heyecanla olan sarılık birdenbire meydana çıkar. Rulette kaybeden oyuncu, oğlunun harb de öldüğünü öğrenen ana, trenin birdenbire geldiğini görerek şaşıran makasçı, gerdeğe gireceğini düşündükçe kendinden geçen yeni evlenen genc, bunların hepsi sapsarı kesiliverirler.

Bu sarılık, umumiyetle, az sürer; altı, nihayet sekiz gün. Sonra herşey yoluna girer. Tedavisi? Yemeği azaltmalı. Hamur işlerile, püreler, kompostolarla beslenmeli. Sokağa çıkmamalı. Hafif bir müshil almalı, peklik varsa.. Sarılık kendiliğinden iyi olsa da, gene sakınmalı, arkasından enfeksiyon cinsinden bir sarılık gelebilir.

***

Heyecanla gelen şeker hastalığı cidî bir arıza sayılır. Başlarken idrarda bir kaç gram şeker bulunur. Ufaktefek arızalar düzelir. Sinir gevşekliği varsa hastalık yerleşir, geçmez. Yerini buldu mu, bir kere birbiri ardınca gelen heyecanların sadmelerinden müteessir olur.

Şefkatli bir ana, beş gram şekeri var. Amerikadaki oğlundan haber alamadığı için tasalanıyor; şeker otuz grama çıkar. Vapur torpillenmemiş, oğlu geliyor, şeker de beş grama iniyor.

Bir çok şekerlilerde hastalığın sebebi, çok kere heyecan, keder ve ıstırabdır; kiminin kocası timarhaneye girmiş, kimi çocuğunu, servetini kaybetmiştir.

Bir büyük malî müessesenin baş kasadarını tanırım, idrarında daima se - kiz gram şeker bulunur. Bu adam kasadarlığa tayin olunduğu gün hesabı kapatırken bakmış beş yüz altın açık.

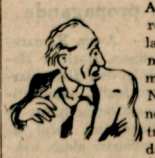

Aramış, taramış nereye verdiğini bulamamış. Çok sıkılmış, yememiş, içmemiş, uyumamış. Nihayet ertesi gün nereye verdiğini hatırlamış. Ve o andan itibaren idrarında şeker görünmüş ve hâlâ görünüyor.

***

Doğrudan doğruya hassasiyete inen bir darbeyle şeker hastalığına tutulanlar nadir görülüyor. Böylelikle tutulanların çoğu bir artritik, bir obur, bir şişman, çok bira içen bir adamdır. Karaciğerini yormuş bir adam. Heyecan dalgalarının coşkunluğile değil, çok yemekle...

Kadın ses veren bir kaba benzer: *Bir dokun bin ah dinle kâsei fağfurdan*

Çığlığı, feryadı koparır, talihin boraları, fırtınaları içinde.. Uzviyetinin feryadlarile cevab verir, felâket üstüne çöktüğü zaman...

Şeker hastalığı da o cevablardan birisidir. Başkaları da var: Zarlı barsak iltihabı, tansiyon yükselmesi, guvatr ve başkaları..

***

Çaresi? En faydalı ve tatbikı en güç öğüd, ruhun sükûtu ve istirahati, cansıkıntılarının uzaklaştırılması. Onlardan nasıl kurtulmalı?.. Düşüncelerimizi daima o cansıkıntılarla kaplamış, kara bulutlar gibi. Onların azab ve ıstırabı daima bizi yener ve ezer. Bu sarsıntı ve heyecan boralarından nereye sığınmalı? İhtiyatsızlığımız yok, tesadüfe bağlı bir işimiz yok, gelişigüzel bir cür'etle atılışımız, saldırışımız yok. Başımıza çekmek için hiç bir teşebbüste bulunmadık, buna rağmen başımıza yıldırım indi. Sakınmak için ne yapmalı?...

***

Hekime sorarsanız buna karşı bir çok şeyler var elinde. İlkin sinir düzenine kuvvet vermeli, heyecanlara dayanabilsin. Çetin darbelerle bozulan canı düzeltmek, kaybolan cesareti vermek. Felâket saati gelmeden önce meyus olmamak için oyalamak ve geldikten sonra da kırılan kalbi okşamak..

Yalnız moral tedavi kâfi gelmez. Hususi bir rejimle ve bazı ilâçlarla kuvvetlendirmeli. Sade ensülin şiringalarile değil. Çok kere bunun faydası olmaz. Bu çok vahim şeker hastalığında kullanılmalıdır.

Hastalığın salâh bulması için yemek rejimi umumiyetle kâfi gelir. İlkönce ekmeği azaltmalı. Günde 60 gramdan ziyade yememeli. Bir, iki glüten bisküvisi de buna katılabilir. Şeker, reçel, bal, çikolata, pasta yememeli. Şeker yerine sakarin kullanılabilirse de bunu da çok kullanmamalı. Hamur işleri ve pirinç yememeli. Patates yenir, günde 50 gram.

Kuru sebzeleri itidal üzere, yeşillikleri, bilâkis, çok yemeli. Yeşil fasulye, ıspanak, kuşkonmaz, kabak, salata, turp, lâhna, patlıcan, prasa, radika, hindiba bolca yenir.

Kahvaltı, kaymak, veya tereyağı, bir fincan sütlü kahve.

Öğle yemeği, dana, koyun, kuzu etleri ,balık ıskara olarak. Tavuk ve piliç etleri.

Hurma ve erikten başka meyvalar yenebilir. Üzümü itidal üzere yemeli. Ekmek ve hamur işleri yenilmediği için turp, lâhna, patlıcan, pırasa, radika, memeli.

Tatlı şarablar dokunur. Sofrada ekşi şarab bulunmalı. Suyu yudum yudum içmeli; birdenbire içmemeli.

Süt perhizi artritiklere iyi gelirse de kadınları zayıflatır. Kadınların tartılarını bir kararda tutmağa ihtiyacları vardır.

İlâca gelince, Karahisar madensuyu en iyisidir. Üç öğün yemekten önce yarımşar bardak içmeli. Madensuyu kaynaklarında su sefahetine dalmamalı.. Dozu kaçırılırsa madensularının aktiv teşirleri korkunc oluyor.

Yorgunlukların her türlüsünden sakınmalı. Harb zamanında bombardıman edilen yerlerden kaçmalı. Tehlikeyi bildiren canavar düdüğü çaldığı zaman, şekerli kimse bodrum sığınaklara girmemeli. Oraları heyecanlılar için tehlikesiz olmaz. İlkin heyecan verir; sonra bodrumlar nemli ve soğuk olur, nem ve soğuk şekerliye dokunur, çarçabuk bir bronko-pnomoniye yakalanabilir..

Dr. Rusçuklu Hakkı

Belçikadan dönenler

Sefirin ailesile bazı talebelerimiz geldi

Holanda sefaretimiz vazife başında kaldı

Belçikanın işgali esnasında talebemizle birlikte Fransaya geçen Brüksel elçimiz Nebil Batmın refikası, çocukları, ve Belçikada bulunan talebemizden bazıları, dünkü Semplon ekspresile şehrimize gelmişlerdir. Bütün yolcuların omuzlarında birer gaz maskesi vardır. Belçikadaki tebaamız, geçen 13 mayısta salimen Parise gitmeğe muvaffak olmuşlardır. Bunlardan bir kısmı, otomobil ve bisikletlerle, bir kısmı da yaya olarak bu seyahati yapmışlardır.

Talebemizden bazıları, Fransada tahsillerine devam etmek, bazıları da şehrimize dönmek niyetindedirler. Brüksel sefirimiz Nebil, Pariste, beklemektedir. Lahey sefaretimiz memurları şimdilik vazifeleri başındadırlar.

Altın fiatları

Altın fiatları dün sabah yeniden bir tereffü göstermiş ve satış fiatı 24 lira 25 kuruşa kadar çıkmıştır. Fakat akşam üzerine doğru taleb azaldığından fiatlar 23,5 liraya tekrar düşmüştür.

Yumurta talaşı geldi

Son zamanlarda sıkıntısı çok çekilen yumurta talaşı altı vagonluk bir parti olarak Rumanyadan gelmiştir. Diğer bir partinin de gelmesi beklenmektedir. Diğer taraftan haziranın ilk haftasında Yugoslavyadan 100 ton daha talaş gelmesi beklenmektedir.

Bir aralık kilosu 27 kuruşa kadar yükselmiş olan yumurta talaşının kilosu şimdi 13 kuruşa düşmüştür. Buhrandan evvel talaşın kilosu 3,5 kuruştu.

Araba altında kalanlar

Arabacı Muhiddinin idare ettiği yük arabası, dün sabah Bahçekapıda tramvay yoluna dönerken, 8 yaşlarında Güler adında bir kıza çarpmış ve kızcağız bir kaç metre arabanın tekerleği altında sürüklenerek ağır surette yaralanmıştır.

Yavrucak sür'atle hastaneye kaldırılarak tedavi altına alınmış, suçlu arabacı yakalanmıştır.

Kızıltoprakta oturan Binnaz adında bir kadın, dün Karaköyde bir kaldırımdan diğerine geçmek isterken Bekirin idaresindeki yük arabasının çarpmasına maruz kalmış, başından ve muhtelif yerlerinden yaralanmıştır.

Kadıncağız tedavi altına alınmış, arabacı yakalanmıştır.

Halic temizleniyor

Liman Riyaseti, Vekâletin emrile faaliyete geçti

Halicin temizlenmesine doğru nihayet ilk adım atılmıştır. Münakale Vekâletinin tasvibile İstanbul Liman riyaseti, Halicin artık birer tehlike teşkil eden noktalarını temizletme faaliyetine girişmiştir.

Temizleme işinin Halicin seyrüsefere müsaid noktasının sonu olan Adalar önünden başlanmıştır. Burada Azrulahtası namile maruf olan kayalık dinamitle atılarak temizlenecektir.

Diğer taraftan limanın ağzı ve İstanbul sahillerinin temizlenmesi işine devam olunmaktadır. Sirkeci rıhtımının ağzının temizlenmesinden sonra Ahırkapı önünden tehlikeli bir vaziyette Umumî Harbde batmış olan Pelengi Derya gambotunun enkazı dinamitle atılmış ve burası tamamen temizlenmiştir.

Haydarpaşa mendireğinin içinin temizlenmesi ve burada gene Umumî Harbde batmış bulunan şilep enkazının çıkarılmasına iki güne kadar başlanacaktır.

Mıntaka Liman riyaseti tarafından Silivri önünde yapılan mendireğin inşaatı ikmal olunmuştur.

Vilâyete yapılan bir müracaat

Cerrahpaşada oturan ve diplomasız doktorluk edildiği zamanlarda icrayi tababet ettiğini söyleyen Mehmed Dursun isimndeki bir şahıs Vilâyete müracaatle, kendisinin zehirli gaza karşı müessir ve kullanılması basit bir ilâc keşfettiğini, bir heyet huzurunda bunun tecrübesinin yapılmasını istemiştir.

Siyasî icmal

İngiliz - Alman münafereti

Muharebe Fransa toprakla - rında bütün şiddetile devam ediyor. Yeni Başkumandan Veygand Fransız ordularını yeniden gruplaştırmakla meşguldür. Şimdilik muharebenin bütün ağırlığı Fransızların üzerine yığılmış bulunuyor.

Fakat hakikatte harbin hedefi İngiltere bulunuyor. Çünkü Almanyada kendisinin asıl düşmanı İngiltere olduğuna dair umumi bir kanaat vardır. Almanların bütün gayız ve kinleri İngilizlere karşı tevcih edilmiştir. Dün gelen haberlerde bildirildiği veçhile Alman Başkumandanlığı Belçikanın ve Fransanın şimalindeki İngiliz kuvvetlerinin şiddetle bombalanması için hava kumandanlarına emir vermiştir.

Alman Başkumandanlığı Belçikanın cenubundan Fransız arazisine girmiş olan ordusunu geçen Umumi Harbdeki hareketin hilâfına olarak Paris üzerine değil Manş sahiline doğru ilerletmeği kendi harb planı için başlıca esas tutmuştur. Bunun için de İngiltereye en yakın olan Manş denizi sahillerine bir an evvel varmağa çalışıyorlar. Almanlar bu sahillere yetişebildikleri takdirde İngiltereye hücum için hazırlanacaklardır.

İngiltere Almanların hücumu kendisine tevcih edilmiş olduğunu takdir ettiğinden buna göre hazırlanmaktadır. Asırlardanberi ilk defa İngiltere hükûmeti kanunuesasiye gayrimuvafık olduğu halde fevkalâde tedbirler almıştır. Şöyle ki parlamentoya verilen bir kanun lâyihasile İngilterenin bütün ahalisi ve emvali devletin emrine verilecektir.

Lüzumu halinde her ferd memleketin müdafaasında bir hizmete memur edilecektir. Hükûmet müdafaa noktasından lüzum göreceği binaları yıktıracaktır. Amele partisi her zaman böyle istisnai kararlara itiraz ettiği halde bu defa, kanunu, partinin hükûmetteki kendi mümessili teklif etmiş bulunuyor. Hiç bir taraftan itiraz sesi yükselmediği gibi İngiliz milleti büyük bir vatanperverlikle, gelebilecek bütün tehlikeleri önlemeğe ve kırmağa azmetmiştir. Müşterek tehlike karşısında İngiliz - Fransız tesanüd ve ittihadı ise her zamankinden çok daha kuvvetlidir.

İhtimal İtalyanın harbe iştirak edip etmemesi meselesi de daha ziyade İngiltere ile Almanya arasındaki mücadelenin alacağı şekle bağlı bulunuyor. İngiltere şimdiden Akdenizde ihtiyatî tedbir almağa başlamıştır. Cebelüttarık müstahkem mevkiindeki kadın ve çocukların buradan çekilmeleri emredilmiştir. Bunlar Fasın Fransa himayesi altındaki kısmına sevkediliyor. Garb cephesinde birdenbire kuvvetlenen Fransız - İngiliz mukavemeti ve beklenen taarruzlar, İtalyanın tutacağı yolu da yakında tayin edecektir.

Muharrem Feyzi TOGAY

KISA HABERLER

* İstanbul Paket Gümrüğü ve Postanesinin ıslahı ve işlerin daha sür'atle cereyanı için İstanbul Gümrükleri Başmüdürlüğünde gümrük ve posta mütehassısları toplantılar yapmaktadırlar.

* Haziran başında Yugoslavyada toplanacak olan Balkan ekonomi konseyi için hazırlıklar yapılmaktadır. Konseye gidecek Türk heyetine Ticaret Vekâleti Müstesarı Halid Nazmi riyaset edecektir.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone şeraiti

	Türkiye için	Haric için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur.

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin, edilmesin iade edilmez ve zıyaından mes'uliyet kabul olunmaz.

Küçük hikâye

Harbden korkan kadın!.

PERİDE CELÂL

Mecdiyi de, karısı Hilmiye Hanımı da yakından tanırım. Ailece iyi görüşürüz. Vak'aya geçmeden evvel size bu karı kocayı biraz tarif edeyim: Mecdi kırk beş yaşlarında evine düşkün, basit, kendi halinde, bir adam. Evvelce işi iyi gidiyordu. Sonra bozulmuş olacak. Otomobilini sattı, hatta apartımanını bile değiştirdi. Son zamanlarda pek de somurtkan, durgun bir tavır takındı.

Gelelim karısı Hilmiye Hanıma.. Ufak tefek, sarışın, Mecdiden on beş yaş küçük güzel bir kadın. İyi giyinmesini, gezip eğlenmesini sever, kocasından bahsederken daima küçük burnu iğrilir, dudakları istihkarla büzülür. Bununla beraber karı koca pekâlâ geçinip gidiyorlardı. Ve yahud biz haricdekiler böyle biliyorduk.

Geçenlerde onlara bir dostun evinde tesadüf ettim. Baktım, Hilmiye Hanım bir köşeye büzülmüş, durgun, düşünceli, ağzını bıçaklar açmıyor. Kocası Mecdiye gelince aksine, oldukça neşeli.. Bir aralık yanından geçiyordum, beni kolumdan tuttu, gülerek bir köşeye çekti.

— Keyfiniz yerinde maşallah, dedim.

— Aman, dedi, oturun sizinle şöyle bir konuşalım. Anlatacak öyle şeylerim var ki..

Oturduk. Karısının biraz düşünceli ve solgun göründuğünü söyleyerek rahatsız yahud kederli olup olmadığını sordum.

Dudaklarındaki tebessüm genişledi. Sesini bir sır tevdi eder gibi yavaşlatarak:

— Ben de ondan bahsedecektim işte! dedi.

Ve daha yavaş ilâve etti:

— Karım harbden korkuyor..

— Nasıl! diye, mırıldandım.

Başını salladı:

— Evet, karım harbden korkuyor. Hem de nasıl bir korku!. Zavallının âsabı bozuldu, berbad oldu. Buna biraz da ben sebeb oldum. Evet ,itiraf ederim ki korkusunu ben körükledim. Fakat başka ne yapabilirdim. Dinleyin. Siz de herkes kadar son zamanlarda vaziyetimin bozulduğunu herhalde biliyorsunuz. Bunda gizleyecek bir şey görmüyorum. Evet, işlerim iyi gitmiyordu. Gelgelelim karıma laf anlatmak imkânsız.. O hiç bir değişiklik yapmıyarak eski hayatımıza devam etmek, yani paraları avuç avuç ettiselerine, süsüne, zevkine sarfetmek isteyordu. Laf anlatamıyordum. Otomobili satmaya, apartımanı değiştirmeye razı edinceye kadar ne çektiğimi ben bilirim.. Bu yüzden kavga edip duruyorduk. Siz de bilirsiniz ki karım öyle ciddî şeylere pek ehemmiyet vermez. Şu kadar senedir evliyiz. Onun bir gün siyasetten bahsettiğini hatırlamıyorum, hatta yanında konuşulduğu zaman sıkılır, esnemeye, gerinmeye başlar.

Fakat geçenlerde bir de baktım, Radyonun başında, dikkatle ajans haberlerini dinleyor. O esnada Almanlar Norveçi yeni istilâ etmişlerdi. Spiker hararetli hararetli deniz harbinin tafsilâtını veriyordu. Karım beni görünce yerinden fırladı, yanıma koştu. Gözleri korku ile büyüyerek:

— Harb gittikçe yayılıyor, şuraya buraya geçiyor, dedi, ben korkuyorum.

Türkiye gibi dünyanın en sakin, gürültüsüz bir köşesinde bulunup da harbden korkmak çocukça seydi. Alay etmek niyetile:

— Neden korkuyorsun? diye sordum.

Omuzlarını silkti:

— Benim aklım derin ermez. Ama işte korkuyorum o kadar. Bugün Nedimelerde konuşuluyordu. Balkanlar için de tehlike varmış, İtalya...

Bana bir takım malûm kahve dedikodularını, anlatmaya başladı.

— Zaten artık herkes siyaset kumkuması kesildi diye, sözünü kestim. «Bu mahalle dedikodularının hiç birine inanma..» diye, devam edecektim, fakat o vakit bırakmadan atıldı:

— Senin aklın ermez diye, hiddetle bağırdı. Bütün dünya yerinden oynuyor. Baksana radyolarda müzik namına bir şey kaldı mı? Hangi istasyonu açsan harb, eğlencelerin bile tadı kaçtı. Hergün pasif korunma tecrübeleri yapılıyor, «sığınak yaptırın» diye, kapı kapı dolaşıyorlar. Sonra biliyor musun giyecek şeyler nekadar pahalandı? Kumaşların, iskarpinlerin, şunun bunun yanına yaklaşılmıyor! Niçin?.. Kime sorsan harb, harb diyip geçiyor..

Memlekette bu telâşlı havayı yaratanlara, budalaca fikirlerile karımı zehirliyenlere içimden lânet ettim. Onu teskine, hazırlandım, fakat son sözlerini duyar duymaz birdenbire fikrimi değiştirdim. Kaşlarımı çattım. Ağır, kederli bir tavır aldım. İçimi çekerek:

— Sen üzülmeyesin diye, şimdiye kadar bu harb lafını ağzıma almıyordum, dedim. Görüyorsun, boğaz boğaza döğüşler başladı. Tabii herşeyler pahalanacak. Hele bizim gibi işi biraz da bozuk gidenler için daha büyük felâket. Paramız da az.. Bir köşeye bir şey atamıyoruz. Sonumuz ne olur bilmem..

Karım başını önüne eğdi, bir an düşündükten sonra:

— Sabah verdiğin kırk lirayı saklayacağım, dedi. Tayyörden vazgeçtim. Böyle karışık zamanlarda insan bir tayyörle de iktifa etse olur.

Nasıl sevindiğimi tahmin edersiniz.. O günden sonra karım artık harbden başka bir şeyden bahsetmez oldu. Bütün gazeteleri başmakalesinden siyasi sütunlarına kadar okuyor. Ekserisini de yanlış anladığı muhakkak, beni akşamları kapıdan daima şuna benzer suallerle karşılıyor: «İtalya harbe girecekmiş doğru mu acaba?» «Almanya gene Rumanyayı sıkıştırmaya başlamış, ne dersin?» Buna benzer bir sürü sual... Hele Almanlar, Belçika ile Holandaya hücum ettikleri zaman telâştan deliye döndü. Uykusundan sıçrayarak uyanıyor, düşürülen tayyareleri, yanan şehirleri, ölen insanları okudukça ağlamalı hale geliyor. Evvelce hiç bir şeye aldırmıyan o havaî, maddî kadın adeta hassas bir mahlûk olup çıktı. Daha tuhafı bana karşı bile zâfı arttı. Harb korkusu onu bana yaklaştırdı, diyebilirim. Geçenlerde bir arkadaşına şöyle derd yandığını duydum: «Oralardaki genc kadınları düşün, hepsinin kocası döğüşüyor. Kimbilir nasıl ıstırab, endişe içindedirler? Ben Mecdiyi böyle yanımda gördükçe her an Allahıma şükrediyorum.»

İşte böyle... Sizin anlayacağınız, karımı harb korkusu iyice değiştirdi. Bana gelince harb bahsi olduğu zaman derhal o kederli, endişeli, ümidsiz tavrımı alıyorum. Vaziyetin gittikçe fenalaştığını tekrar edip duruyorum. Başka türlü hareket etmeme imkân mı var? Bu harb korkusuna tutulalıdanberi gayet muktesid bir kadın oldu. Ne zamandır benden para istediği yok. Hatta bu yaz sayfiyeye gitmekten bile vazgeçti. Yalnız sığınağı olan bir apartımana çıkmamızı şart koydu. Ona bu son zamanlarda verdiğim tek hediye şu: Bir gaz maskesi..

İşte bütün bunların yüzündendir ki karımın korkusunu hafifletecek, endişelerini yatıştıracak hiç bir teşebbüste bulunmuyorum. Ne yapayım? Harbden korkmamaya başlarsa tekrar eski o havaî, zevkine, keyfine düşkün kadın haline geleceğini, dünyayı umurlamıyacağını biliyorum. Halbuki şimdi ne kadar rahatız. Ancak borçlarımı ödemek fırsatını bulabildim. İşlerimi yoluna koymaya çalışıyorum. Sonra karımın seneledenberi soğumuş olan muhabbetinin avdet ettiğini, harb korkusu içinde istinad noktasını bende aramağa koşarak yanımda teselli bulmaya çalıştığını görmek ne zevk midir?

Birdenbire sustu. Karısı kalkmış, yanımıza geliyordu. Yaklaşır yaklaşmaz «aman Allahım, Almanlar Fransız topraklarında ilerlemeye başlayorlarmış!» diye, mırıldandı ve bir tehlikeden korunmak ister gibi kocasına sokulunun koluna girdi. Mecdi bana manalı göz işareti yaptı. Biraz sonra karı çıkıp gittiler.

Arkalarından bakakaldım. Hangi açımak lâzımdı? Böyle meş'um bir alet ederek karısını yola getirmeğe çalışan zavallı kocaya mı, yoksa bu uğru memleketin ateşten, baruttan olmasına şükrederek sevineceğine zumsuz korkular, endişeler için dinî boşuna harab eden kadına şırdım.